

MEDNARODNO USPOSABLJANJE JAMARSKIH REŠEVALCEV – CRT 2021 SEŽANA

Marko Zakrajšek¹

Povzetek

Jamarska reševalna služba s programom za mednarodno usposabljanje jamarskih reševalcev na območju širšega Balkana dviguje raven znanja. V mednarodni program je bilo vložena veliko načrtovanja in truda, pri čemer so na Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR) vedno pomagali. Jamarska reševalna služba oziroma njeni reševalci so obenem dokazali, da ob taki podpori program izvajajo še z večjima zanosom in uspešnostjo. Program Mednarodno usposabljanje jamarskih reševalcev ali Cave Rescue Training, kot je imenovan v Pobudi za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo, je bil tokrat izveden že desetič. Prvi je bil organiziran leta 2009 v Črni gori, lanski pa je bil izveden v Sežani.

INTERNATIONAL TRAINING OF CAVE RESCUERS – CRT 2021 SEŽANA

Abstract

The Cave Rescue Service (JRS) is raising the level of skills with an international training programme for cave rescuers in the wider Balkans. A great deal of planning and effort has gone into the international programme, and the Administration of the Republic of Slovenia for Civil Protection and Disaster Relief has always been there to help. The Cave Rescue Service and its rescuers have shown that, with such support, they can carry out the programme with even greater enthusiasm and success. The programme of International Training of Cave Rescuers or Cave Rescue Training (CRT), as it is called by the Disaster Preparedness and Prevention Initiative for South-Eastern Europe (DPPI SEE), has been carried out for the tenth time. The first one was organized in Montenegro in 2009 and the most recent one was held in Sežana last year.

¹ Jamarska reševalna služba, Jamarska zveza Slovenije, Lepi pot 6, Ljubljana, marko@zakrajsek.org

ZAČETKI IN POSLANSTVO MEDNARODNEGA USPOSABLJANJA JAMARSKIH REŠEVALCEV

Začetki programa segajo v leta od 2006 do 2008, ko je Jamarska reševalna služba organizirala tri uspešna usposabljanja, ki so se jih udeležili tudi jamarji Zahodnega Balkana. Inštruktorji Jamarske reševalne službe so takrat inštruktorske veščine pridobili na usposabljanjih v Franciji, saj jim je bila vedno bližja tako imenovana francoska tehnika reševanja. Italijani so razvili svojo tehniko, ki jo občasno uporabljajo tudi pri nas. Italijanska tehnika je namreč primernejša za delo manjših skupin v globokih jamah. Naši reševalci so tako skupaj z URSZR leta 2008 v Valjevu v Srbiji predstavnikom Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo ponudili program mednarodnega usposabljanja jamarskih reševalcev. Leta 2009 je bilo usposabljanje prvič izvedeno v Črni gori, udeležili pa so se ga jamarji iz Črne gore, Makedonije, Moldavije, Srbije,

Hrvaške, Bolgarije in Slovenije. Za pomoč so prosili še kolege inštruktorje iz Hrvaške (HGSS) in ugotovili, da tudi mednarodna pomoč inštruktorjev pripomore k višji ravni tečaja. Zato je ostal ta pristop vse do danes enak.

Leta 2009 je Stanislav Lotrič, takrat svetovalec v Službi za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve pri URSZR, za revijo Jamar zapisal:

»Program temeljnega usposabljanja za reševanje iz jam je namenjen jamarjem, prostovoljcem iz jamarskih društev, gasilcem, policistom, vojakom, zdravstvenim delavcem in drugim zainteresiranim skupinam sil za zaščito, reševanje in pomoč, ki imajo opravljen izpit jamar ali primerljiv nacionalni program za samostojno jamarsko dejavnost. Reševalcem iz jam ponuja temeljna znanja za reševanje iz jam, in to predvsem za varen, učinkovit transport poškodovanca iz jame. Poudarek je na posebnostih postopkov in organizacije dela reševalnih ekip ob nesreči ali na vaji.

Slika 1: Inštruktor pri razlagi
(foto: B. Štiglic)

Figure 1: Instructor passing on
knowledge (Photo: B. Štiglic)

Namen usposabljanja ni le učenje tehnike reševanja iz jam ali uporabe posameznih reševalnih pripomočkov, ampak oblikovanje reševalca in skupine v celoti. Naš program omogoča učinkovito meddržavno pomoč ob obsežnejših in dolgotrajnih posredovanjih v jamah tega dela Evrope.»

Tak program se izvaja še danes. Izvajali so ga leta 2010 v Makedoniji, 2011 v Bolgariji, 2012 v Sloveniji, 2013 na Hrvaškem, 2014 v Srbiji, leta 2015 v Bosni in Hercegovini, 2016 v Romuniji in 2017 ponovno v Sloveniji. Sčasoma so bile vzpostavljene vezi s številnimi jamarji, jamarskimi reševalci, inštruktorji in kolegi iz »civilnih zaščit« drugih držav.

Na pobudo Jamarske reševalne službe so bili izvedeni številni sestanki z URSZR na temo mednarodnega usposabljanja jamarskih reševalcev. Zanimanje je bilo obojestransko, saj je bil to eden izmed programov, pri katerem se je skupno sodelovanje kazalo v polni moči. Mednarodnega mehanizma financiranja, k čemur bi lahko vključili mednarodno usposabljanje jamarskih reševalcev, pa na žalost ni bilo mogoče najti. O tem so sicer veliko povpraševale članice Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo, tako da je Jamarska reševalna služba skoraj samostojno organizirala tovrsten tečaj. Na URSZR so zamisel podpirali, vendar je postalo kmalu jasno, da izvedba tečaja v tujini zahteva preveč »birokracije«. V Sloveniji je tovrstno izobraževanje lažje izvesti, vendar ker ne bi bilo v okviru evropskega projekta, bi to predstavljalo

za udeležence velik strošek. Zato v letih 2018 in 2019 usposabljanje ni bilo organizirano. To obdobje je bilo kljub vsemu pomembno zaradi udeležbe in izpopolnjevanja ter organizacije mednarodnih vaj, pri čemer so reševalci tako predajali kot zbirali znanje na skupnih, zahtevnih in pogosto dolgotrajnih vajah.

JUBILEJNO 10. MEDNARODNO USPOSABLJANJE JAMARSKIH REŠEVALCEV

V začetku leta 2020 smo pripravili izpopolnjen program, finančni plan teoretičnega in praktičnega dela ter vse predali URSZR. Takratno mednarodno usposabljanje jamarskih reševalcev bi bilo drugačno tudi v tem, ker bi ga izvedli skupaj s kolegi iz Severne Makedonije v okviru bilateralnega sodelovanja. Tako urad kot Jamarska reševalna služba sta bila pripravljena, vendar izvedbe zaradi pandemije žal ni bilo.

25. septembra 2021 se je šestnajst tečajnikov iz devetih držav, Albanije, Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Severne Makedonije, Črne gore, Romunije, Srbije, Turčije in Slovenije, zbralo v Sežani. Zaradi sodelovanja s Severno Makedonijo smo pridobili inštruktorja iz te države, hkrati pa smo povabili k sodelovanju še inštruktorje iz Srbije. Tako je bilo prisotnih kar 12 inštruktorjev. Raven znanja se na mednarodnem usposabljanju pri tečajnikih zmeraj razlikuje. Od ravni, na kateri sodelujoči spoznavajo temelje premagovanja tehnično zahtevnih jam in brezen, do ravni, ko

Slika 2: Pogled z nosil na zaključni vaji (foto: D. Žugelj)

Figure 2: View from the stretcher during the final exercise (Photo: D. Žugelj)

so ti že seznanjeni z reševalno tehniko. Posledično se oblikujeta dve skupini, čemur se prilagodijo tudi inštruktorji. Ne glede na raven znanja tečajnikov ti na koncu sodelujejo na dveh pomembnih vajah. Prva je tako imenovana prikazna vaja, na katero so povabljeni visoki gostje in novinarji. Ta vaja se izvede v steni, kjer gostje lahko opazujejo potek vaje. Vaja je sestavljena iz vseh pomembnih elementov – oskrbe poškodovanca, ročnega transporta nosil, predaje nosil, dveh ali treh zahtevnejših reševalnih manevrov in na koncu predaje poškodovanca ekipi za nujno medicinsko pomoč. Tako gostje spoznajo, kako je videti težko reševanje iz tehnično zahtevnih jam in brezen ter se seznanijo s pridobljenim znanjem tečajnikov. Naslednjega dne sledi podoben prikaz, le da je ta zahtevnejši, saj poteka v jami. Na tem prikazu še vedno simuliramo poškodbo, izkušenejši reševalci so samostojni na deloviščih, še bolj izkušeni pa prevzamejo tudi odločanje in vodenje skupine.

Inštruktorji spremljajo potek reševanja in so v vlogi tihih nadzornikov, po potrebi pa tudi sami pomagajo pri reševanju. Zaključna vaja vedno poteka v tišini, saj so tečajniki osredotočeni na nalogo. Občasno je prisoten tudi strah, vendar zaradi celodnevnihtrenin-gov tečajniki tudi tega suvereno ali premagajo ali pa dobro skrijejo.

Tečaj so vsi udeleženci uspešno končali. Tisti, ki so se prvi dan izobraževanja le s težavo spustili po 20-metrski steni, so zadnji dan suvereno plezali v 50-metrskem breznu. Tisti pa, ki so se prvi dan že vključevali v pogovor o reševalnih manevrih, so zadnji dan samozavestno vodili ekipo reševalcev na svojem delovišču.

Z leti se je sicer izkazalo, da nekatere države ne podpirajo jamarskega reševanja toliko, kot ga podpiramo v Sloveniji. Zato nekateri reševalci pridobivajo znanje

Slika 3: Skupinska fotografija z mednarodnega usposabljanja jamarskih reševalcev udeležencev 2021 (foto: T. Grdin)
Figure 3: Group photo of CRT 2021 participants (Photo: T. Grdin)

Slika 4: Reševalci pri zbiranju opreme (foto: D. Šinigoj)
Figure 4: Rescuers collecting equipment (Photo: D. Šinigoj)

po svojih močeh, primanjkuje pa jim tudi opreme. Ali pa se reševalci združijo v zanesljive ekipe, ki suvereno delujejo v podzemlju, manjka pa jim sposobnosti vodenja zahtevnejših jamskih intervencij. Zato je Jamarska reševalna služba dala pobudo, da bi mogoče v prihodnje za Pobudo za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo omogočila ali dodatni program ali pa bi sedanje mednarodno usposabljanje izpopolnilo toliko, da bi to zajemalo tudi ta del – vodenje zahtevnejših intervencij, in sicer tako doma kot v tujini. Jamarska reševalna služba je namreč prva služba, Slovenija pa posledično prva država, ki lahko ustrezno znanje tudi

omogoči. V Sloveniji namreč deluje enota za mednarodno reševanje iz jam – Cave Search and Rescue (CSAR). Predlog je prejel odobranje tako pri URSZR kot pri predstavnikih, ki so pripravili Pobudo za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo.

Mednarodno usposabljanje jamarskih reševalcev je eden izmed pomembnejših programov, s katerim smo dokazali, da lahko z dobrim sodelovanjem Jamarske reševalne službe in URSZR slovensko znanje in izkušnje delimo, ne samo na Balkanu, temveč tudi v Evropi.

Viri in literatura

1. Stražar, A. S., 2009. Cave rescue training 2009 v Črni gori. Jamar, 2, 13.
2. Stražar, A. S., 2014. Program reševalcev iz jam. <https://www.jamarska-zveza.si/index.php/strokovne-sluzbe/ss-jamarska-resevalna-sluzba/ss-jrs-izobrazevanje/ss-jrs-i-crt-predstavitev/22-jrs-program-resevalec-iz-jam>.